

TVA 20% pentru lumină și gaz: echitate sau jaf?

Autor: Eugen Muravschi
Expert WatchDog.MD

Ministerul Finanțelor a propus o reformă fiscală care include creșterea TVA-ului la energia electrică și gazele naturale pentru consumatorii casnici. Criticii spun că un TVA de 20% pentru energie va lovi cel mai mult în consumatorii vulnerabili, pe cînd autoritățile invocă practica europeană și argumentează că, de fapt, cel mai mult vor plăti gospodăriile înstărite care consumă cel mai mult.

În această analiză, nu analizăm reforma fiscală în întregime, ci doar aspectele legate de TVA pentru energia electrică și gazul natural: ce se schimbă, cine și cum va fi afectat, care sunt cotele TVA în UE și care sunt tendințele recente.

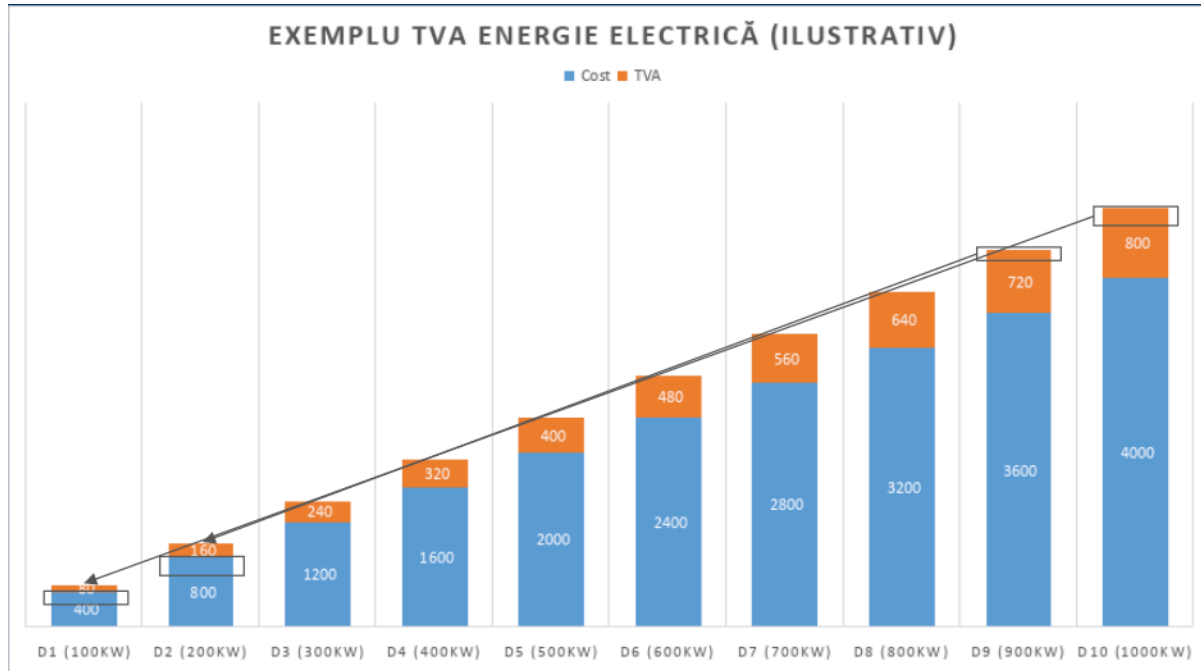
Cît plătim acum și ce s-ar schimba?

Astăzi, consumatorii casnici plătesc 0% TVA pentru energia electrică și 8% pentru gazele naturale. Conform propunerilor Ministerului Finanțelor, TVA-ul va crește pînă la 20% în ambele cazuri.

Dacă TVA-ul s-ar aplica tarifelor *actuale*, am avea următoarele scumpiri:

- energia electrică de la Premier Energy: de la 3,56 lei la 4,27 lei/kWh (+71 bani)
- energia electrică de la FEE Nord: de la 3,95 lei la 4,74 lei/kWh (+79 bani)
- gazul natural de la Energocom: de la 14,42 lei la 16,02 lei/m³ (+1,6 lei)

Trebuie subliniat că încă nu știm ce tarife vor fi anul viitor, așa că cifrele de mai sus au doar o valoare ilustrativă.

Distribuția estimată de MF a impactului TVA asupra categoriilor de consumatori. Sursa: mf.gov.md

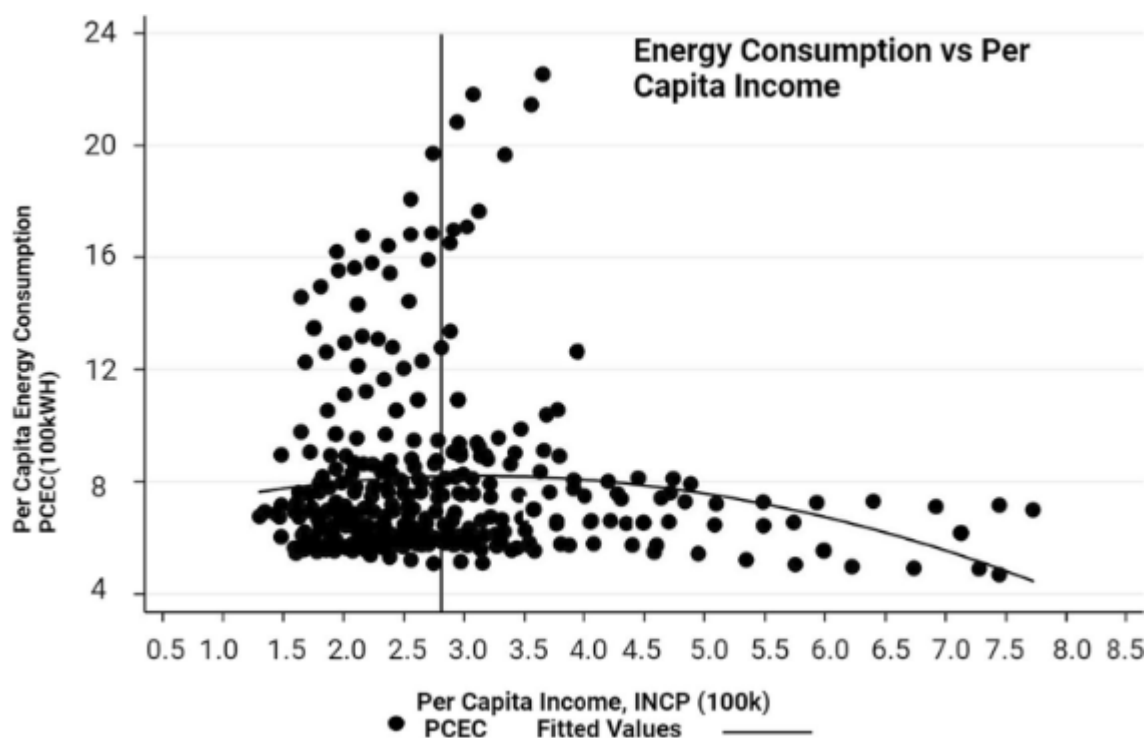
Argumentul celor de la Finanțe e că neplata TVA-ului avantajează consumatorii casnici mari și nu pe cei mici, iar creșterea TVA-ului ar colecta mai mulți bani nu de la consumatorii vulnerabili, ci de la cei mai înstăriți.

Cu alte cuvinte, cine are o factură de 100 kWh de la Premier Energy va plăti cu 71 de lei mai mult, iar cine are o factură de 200 kWh va plăti cu 142 de lei mai mult. Pe hîrtie, totul e proporțional și corect.

Cine consumă mai mult?

Acest argument are însă niște limitări. În primul rînd, consumul per gospodărie nu este același lucru cu consumul per capita. Un apartament în care locuiește o familie extinsă de 4-5 persoane va avea un consum mai mare decît un apartament identic unde locuiește o singură persoană. Asta nu înseamnă că acea familie este mai bogată. Mai mult decît atît, o familie mai înstărită va avea mai mulți bani pentru a investi în eficiență energetică: ferestre mai bune, termoizolare exterioară, electrocasnice cu consum mai mic etc – bani pe care, conform aceluiași proiect de reform, îi va putea deduce din achitarea impozitului pe venit.¹ Respectiv, cantitatea de energie electrică sau gaz natural consumat nu este neapărat un indicator al bunăstării.

O analiză din 2024 din Bangladesh arată că, inițial, consumul de energie crește proporțional cu veniturile. După un prag anumit însă (echivalentul a ~2000 euro venit disponibil pe persoană), relația se inversează și consumul de energie scade.²

Consum de energie vs venit per capita, Bangladesh 2024.

Sursa: <https://link.springer.com/article/10.1186/s42162-024-00321-7>

Desigur, Moldova nu e Bangladesh și graficul nu va arăta neapărat la fel, dar concluzia rămâne valabilă: corelația dintre venit și consumul de energie nu e neapărat o linie dreaptă așa cum sugerează Ministerul Finanțelor.

¹ <https://monitorul.fisc.md/cheltuieli-ale-persoanelor-fizice-ce-ar-putea-fi-deductibile-in-anul-2027/>

² <https://link.springer.com/article/10.1186/s42162-024-00321-7>

TVA: regresiv sau progresiv?

O taxă sau un impozit este regresiv atunci când afectează gospodăriile sărace mai mult decât pe cele bogate și invers: e progresiv atunci când afectează mai tare gospodăriile înstărite. TVA-ul, nu doar pe energie, e un subiect disputat. Conform unei analize OECD, *raportat la cheltuieli*, TVA-ul e ușor progresiv, adică ponderea sa în cheltuielile efective ale unei gospodării e proporțională cu averea gospodăriei.³ Însă *raportat la venituri*, TVA-ul e regresiv, adică ponderea sa față de venituri e mai mare în cazul gospodăriilor sărace. Explicația e simplă: la categoriile mai înstărite, există o diferență mai mare între venituri și cheltuieli, deoarece își pot permite să economisească o parte mai mare din venitul lor.

O analiză PNUD despre mecanismul de compensații pentru energie confirmă că, în Moldova, gospodăriile mai sărace au fost afectate mai tare de scumpiri după 2021, în special gospodăriile conduse de femei sau vîrstnici.⁴ E adevărat că gospodăriile mai înstărite cheltuie mai mult pe energie în termeni absoluți, dar aceste cheltuieli reprezintă o proporție mai mică din veniturile lor decât pentru gospodăriile mai vulnerabile.

Cu alte cuvinte, introducerea cotei TVA de 20% pentru gaz natural și energie electrică va afecta mai mult consumatorii mai săraci. Respectiv, dacă reforma TVA va fi aplicată în forma propusă, autoritățile vor trebui să vină și cu mecanisme de protejare suplimentară a gospodăriilor vulnerabile.

Care e practica în UE?

Fiecare țară UE își stabilește propriile taxe și impozite, dar oricum aceste decizii trebuie luate în conformitate cu legislația relevantă la nivel UE. În cazul impozitării consumului de energie, e vorba de Directiva 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată și de Directiva 2003/96/CE privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității. Aceasta din urmă se referă la altfel de taxe și impozite, așa că ne interesează prima directivă privind TVA.

Aceasta stabilește o cotă standard minimă de TVA de 15% pentru țările membre UE. În același timp, art. 102 din aceeași directivă stipulează: „*Statele membre pot aplica o cotă redusă livrării de gaze naturale, electricitate sau încălzire urbană, cu condiția să nu determine nici un risc de denaturare a concurenței.*”

Cu alte cuvinte, legislația UE nu *obligă* Moldova să crească TVA-ul pentru gaz și electricitate. Această decizie aparține exclusiv autorităților de la Chișinău și nu poate fi imputată altcuiva sau justificată prin obligații externe.

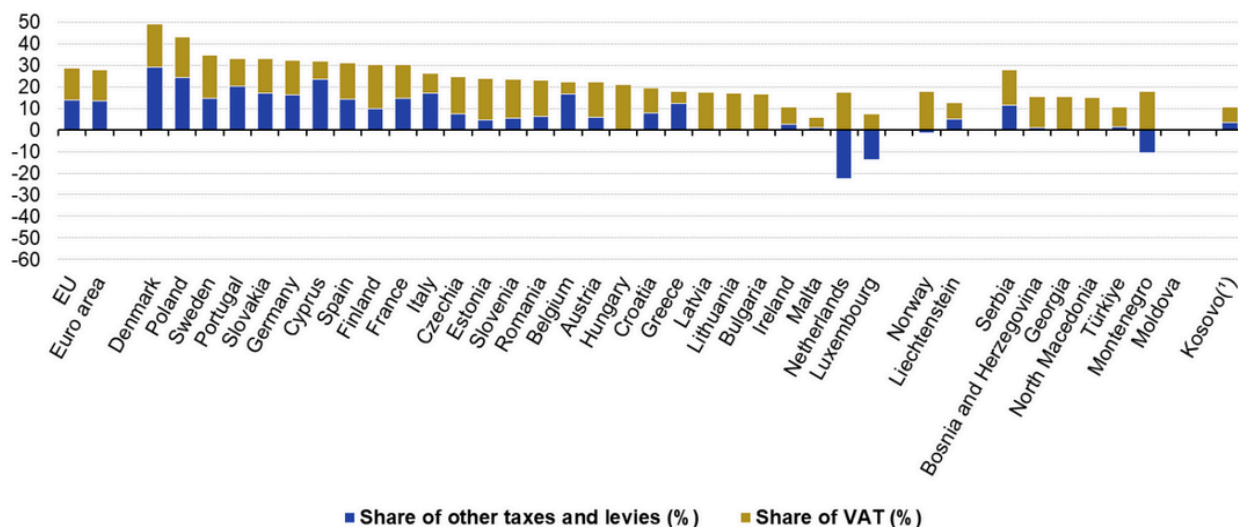
³ https://www.oecd.org/en/publications/reassessing-the-regressivity-of-the-vat_b76ced82-en.html

⁴

<https://www.undp.org/moldova/publications/report-welfare-impact-energy-compensations-moldova-2021-2025>

Share of taxes and levies paid by household consumers for electricity, second half 2025

(%)

Ponderea impozitelor și taxelor plătite de consumatori casnici pentru energia electrică.

Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Electricity_price_statistics

În practică, impozitarea consumului de energie în UE variază foarte mult, dar oricum e mai mare decât în Moldova. Din august 2025, consumatorii casnici din România plătesc 21% TVA pentru energia electrică.⁵ În Danemarca, TVA-ul la un loc cu alte impozite reprezintă aproape jumătate din factura pentru electricitate.⁶ Malta are cel mai redus TVA pentru electricitate, dar chiar și acolo e 5%,⁷ nu 0% ca la noi. În medie, TVA-ul a reprezentat 15,2% din factura consumatorilor europeni.

La capitolul TVA pe gaze naturale, din nou, Moldova este sub nivelul UE. În Olanda, impozitele, inclusiv TVA, reprezintă peste jumătate din factură (51,8%), iar cele mai mici impozite sunt în Croația, unde ponderea TVA e de doar 4,8% (adică o cotă de 5%). În medie, TVA-ul a reprezentat 16,04% din facturile plătite de consumatorii casnici din UE.

5

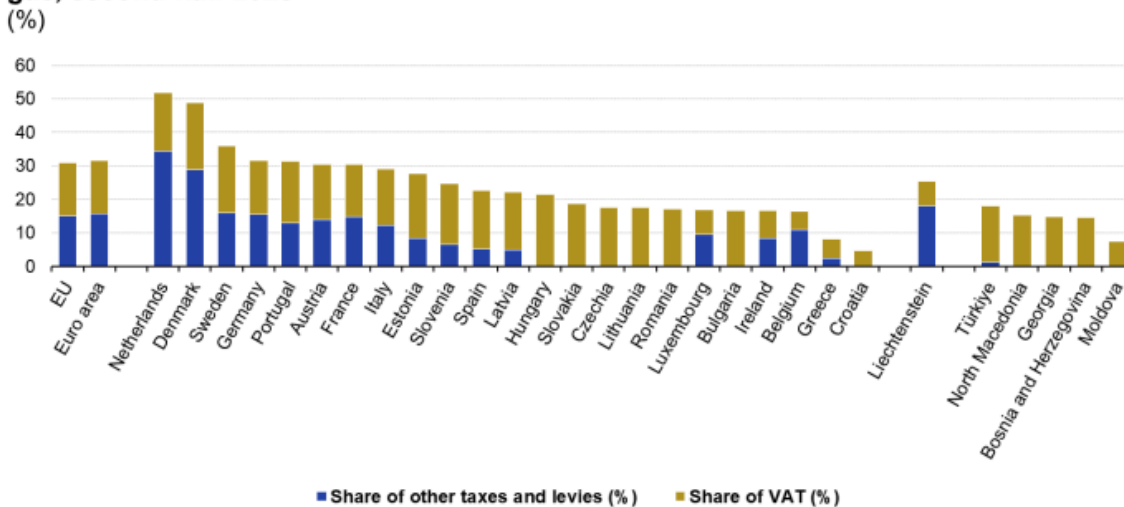
<https://romania.europalibera.org/a/de-ce-platiti-facturi-la-energie-cu-tva-21-pentru-iulie-desi-taxa-a-cre-scut-doar-de-la-1-august/33510461.html>

6 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Electricity_price_statistics

7

https://mtca.gov.mt/docs/default-source/documents/business-tax/vat/faqs/vat-rates-exemptions---faqs.pdf?sfvrsn=8bf426f6_1

Share of taxes and levies paid by household consumers for natural gas, second half 2025 (%)

Ponderea impozitelor și taxelor plătite de consumatori casnici pentru energia electrică.

Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Natural_gas_price_statistics

Atît pentru gazul natural, cît și pentru electricitate, unele țări precum Irlanda au redus TVA-ul în timpul crizei energetice după invazia rusă în Ucraina și păstrează acest TVA redus pînă astăzi. Alte țări au revenit la TVA-ul standard după ce prețurile s-au întors cît de cît la normal. Aceste practici sugerează o utilitate de urgență a TVA-ului: pe timp de criză, guvernele au de unde tăia din taxe. În Moldova însă, cînd TVA-ul la electricitate e 0%, marja de intervenție a autorităților e limitată.

Comisia Europeană lucrează acum asupra unui pachet legislativ care să reducă prețul energiei electrice în UE – și accentul e anume pe electricitate, nu pe gaz natural. Electricitatea este tot mai mult generată din surse regenerabile și planul UE de tranziție verde prevede o electrificare tot mai profundă a societății, de la bucătărie (plită cu inducție în loc de aragaz) pînă la garaj (mașină cu motor electric în loc de motor cu ardere internă). În acest sens, UE vrea să scadă taxele și impozitele pentru electricitate și să mute această povară fiscală asupra combustibililor fosili.⁸

În același timp, o analiză a Parlamentului European recomandă un sistem de TVA simplificat, cu cît mai puține excepții, și subliniază faptul că ratele TVA diferențiate nu reprezintă cel mai eficient mecanism pentru a ajuta gospodăriile vulnerabile.⁹

8

<https://www.euronews.com/my-europe/2026/04/16/eu-to-slash-power-bills-by-cutting-taxes-and-grid-costs>

9

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/782613/EPRS_BRI\(2026\)782613_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/782613/EPRS_BRI(2026)782613_EN.pdf)

Concluzii și recomandări pentru Moldova

Reforma fiscală, sub o formă sau alta, e necesară în Republica Moldova, inclusiv pentru domeniul energetic. TVA-ul pentru electricitate și gaz natural într-adevăr e mult sub media UE și avantajează consumatorii casnici mai mari. Asta nu înseamnă că ridicarea nivelului TVA nu va lovi cel mai tare în gospodăriile vulnerabile, mai ales în condițiile în care tarifele rămân mult pe nivelul de dinainte de criză atât la gaz, cât și la energia electrică. Eventuala creștere a TVA-ului la energie pentru consumatorii casnici trebuie să țină cont de vulnerabilitatea energetică a acestora, dar și de celelalte obiective ale guvernului, precum tranziția verde.

Astfel, reieșind din practicile europene și contextul local din Moldova, recomandăm următoarele:

- *Ajustarea treptată a TVA-ului* pentru gaz și electricitate. Introducerea unei cote de 20% va genera scumpiri bruște și un șoc economic și social. Pentru a evita această situație, pot fi introduse cote intermediare pentru 2027: bunăoară, de la 0% la 8% pentru electricitate, de la 8% la 15% pentru gaz natural.
- *Cote mai mici pentru electricitate față de gazul natural* pentru a încuraja electrificarea și tranziția verde.
- *Rambursarea TVA-ului pentru gaz și electricitate pentru consumatorii vulnerabili, suplimentar* la compensațiile standard. Studiile din UE confirmă că ajutorul bănesc direct e mai eficient decât reducerea TVA, dar, în cazul Moldovei, e important ca acest ajutor să fie proporțional cu eventualele scumpiri.
- *Introducerea unui mecanism rapid de reducere sau rambursare a TVA în caz de criză energetică.* TVA-ul este o taxă proporțională, respectiv orice scumpire a costurilor de bază pentru electricitate sau gaz va duce la o scumpire pe măsură a TVA-ului.

NATIONAL
ENDOWMENT
FOR
DEMOCRACY

SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD

Disclaimer

Analiza a fost realizată cu sprijinul financiar din partea Fundației Naționale pentru Democrație (NED). Conținutul acestui material este responsabilitatea exclusivă a Comunității WatchDog.MD și nu poate fi în niciun caz considerat că reflectă opiniile Fundației Naționale pentru Democrație (NED).